

Данило Ж. Марковић
Српска академија образовања
Београд

Приказ

ЗНАЧАЈНО ДЕЛО О РАЗВОЈУ РУСКЕ СОЦИОЛОГИЈЕ И САВРЕМЕНИМ ТЕМАМА ЊЕНЕ ИСТРАЖИВАЧКЕ УСМЕРЕНОСТИ¹

Крајем прошле (2014. године) у Москви је објављен зборник изабраних радова проф. др З. Т. Голенкове, који је побудио велико интересовање у социолошкој и широј друштвеној јавности у светским размерама. Ова књига заслужује посебну пажњу јер указује на значајне трендове социологије у савременом друштву и њено место у постсовјетском развоју, већ и у глобалним размерама. Ова студија, зборник радова З. Т. Голенкове, има посебан значај за разумевање развоја социологије у Србији и другим државама насталих у простору бивше СФРЈ, јер је др Голенкова пратила више деценија развој социологије на овом простору у совјетском и постсовјетском периоду. Велики део свог научног ангажовања др Голенкова је посветила развоју социологије у југословенском простору и односу те социологије како у совјетском, тако и у подсовјетском периоду. Какав је интензитет др Голенкове у овом периоду показује њен магистарски и докторски рад о развоју социологије у југословенском простору и њена постојана сарадња са познатим и водећим социолозима са овог простора и објављивање многих научних радова, као и превођење књига и радова на српски језик. У знак ове постојане сарадње руских и „југословенских“ социолога Голенкова је добила више признања, а изабрана је и за иностраног члана Српске академије образовања. Уз то Голенкова је у својству професора по позиву одржала више предавања о руској социологији и актуелним проблемима социолошке науке на универзитетима у Београду, Нишу и Приштини (Косовској Митровици).

Да би указали на огроман и значајан опус ове ретко вредне и утицајне научне посленице не само у руској, већ и светској науци, указујем на основне групе радова које садржи публикација. *Први део*: Теорија и методологија: социолошки дискурс. У овом делу објављени су следећи значајни радови Голенкове: Парадокси трансформирујућих друштава у условима глобализације; Политички идентитети у условима трансформације друштва; Алтернативе развитка грађанског друштва у Русији; Изградња грађанског друштва и социјална стратификација у Русији; Развој социолошке мисли у Русији и Социологија данас:

¹ Приказ књиге З. Т. Голенкова, *Избранные труды*, Новый хронограф, Москва, 2014, стр. 343.

методолошке потешкоће или нова ренесанса? *Део други*, Осврт на историју социолошке мисли у централној и источној Европи садржи следеће радове: Гене­за раз­вит­ка социологије у земљама централне и источне Европе; Основне ета­пе и тен­ден­ције раз­воја социолошке мисли у бившој Југославији (СФРЈ) и савременој Србији, Хрватској, Македонији, Словенији и Црној Гори; Словенске идеје Јурија Крижанича; Социјални извори и популаризација интелигенције у социјалистичким државама Европе и Истраживања породице у Југославији. *Трећи део*, Социјална структура друштва и социјална стратификација састоји се из следећих прилога: Социјалне неједнакости и диференцијација; Основне концепције социјалне структуре; Социјалне промене: појмови и облици и Промене у социјалној структури руског друштва у периоду трансформације.

Радови др Голенкове сврстани у ове три целине представљају ауторку као високо изграђеног и компетентног социолошког посленика светског нивоа који научно компетентно и критички промишља глобалне проблеме савременог друштва, у првом реду проблеме трансформације (трансформирујућих друштава) и проблеме стратификације у њиховој повезаности са процесима глобализације. У контексту оваквог приступа она разматра и проблеме руског друштва, са посебним освртом на проблеме и специфичности изграђивања (успостављања) грађанског друштва у Русији. Сва ова разматрања својом теоријском заснованости и методолошким приступом налазе се на високом нивоу оствареном у савременој социолошкој мисли, и представљају значајан допринос развоју те мисли.

Посебан (*четврти део*) књиге садржи интервјуе З. Т. Голенкове који указују не само на податке о њеном интелектуалном, академском и научном развоју, већ и њена схватања као научника о савременим друштвеним и научним проблемима савременог вишеполарног глобализирајућег друштва. А тај развојни пут овог познатог и признатог научног радника говори о упорности, перманентном образовању (самообразовању) и коректности према учитељима, и држању корака са развојем науке. Др Голенкова од сиромашне девојчице изра­сла је у озбиљног научног радника. Њој није сметао совјетски систем образовања [коме су са разлогом, а често и без разлога (само из идеолошких разлога) оспораван научно развијајући личносни систем] да се развије у слободног мислиоца пратећи и критички промишљајући развој светске науке, посебно у области друштвених наука и посебно социологије. Др Голенкова проучавала је развој социологије у централној и источној Европи, али се држала и руске научне мисли и традиције, што јој је омогућило да руско друштво прати у његовом развоју, доприносећи цивилизацијским помацима у друштвеним, посебно социолошким наукама. У том контексту треба промишљати и њену делатност у Институту за социологију РАН и напоре које је чинила и чини у остваривању међународне научне сарадње.